

22/4665-6/2019.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA TITKÁRSÁGA
JOGI ÉS IGAZGATÁSI FŐOSZTÁLY

Iktatószám: 3163/5/2019/JIF

Előadó: Tokai Gábor

Tárgy: közterület elnevezése

Melléklet: állásfoglalás

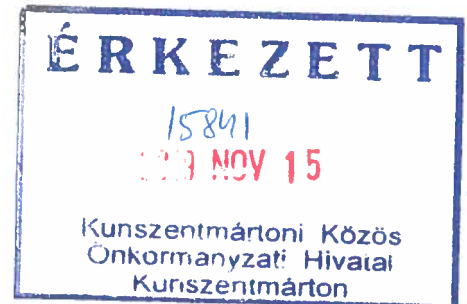
Dr. Hoffmann Zsolt jegyző úr részére

Kunszentmártoni Közös Önkormányzati Hivatal

Kunszentmárton

Pf. 2.

5441

Tisztelt Jegyző Úr!

56/560-539. sz. levelében **Károlyi Mihállyal** kapcsolatban az Akadémia állásfoglalását kérte arról, hogy személyük a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Möt.) 14. § (2) bekezdésének a hatálya alá tartozik-e. Az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpontja által Károlyi Mihályról kialakított állásfoglalást szíves felhasználásra mellékelten megküldöm.

Az Möt. 13. § (1) bekezdése szerint a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladat – egyebek mellett – a közterületek elnevezése. A közterületek elnevezéséről kizárólag a helyi önkormányzatok dönthetnek. Az önkormányzati döntés megalapozásához készített akadémiai állásfoglalás a vizsgált személlyel, kifejezéssel, szervezettel kapcsolatban tudományos eszközökkel gyűjtött adatot, ténymegállapítást közöl a vonatkozó törvényekben meghatározott kritériumokhoz köthetően. Az Alkotmánybíróság 3038/2016. (III. 3.) AB. sz. határozata szerint az Akadémia állásfoglalása a helyi önkormányzatok számára iránymutatásul szolgál.

Budapest, 2019. november 5.

Üdvözlettel:

Dr. Medve Zsuzsa
főosztályvezető

A Magyar Tudományos Akadémia állásfoglalása

Károlyi Mihály

Arisztokrata politikus, miniszterelnök, az első magyar köztársaság elnöke (1875–1955). 34 éves koráig a nagybirtokos arisztokraták életét élte, majd egy évtizedre függetlenségi párti irányzatokat képviselve a magyar politika fontos szereplői közé került. Miután egyértelművé vált az Osztrák–Magyar Monarchia háborús veresége, és Magyarországon forradalom vetett véget az addigi politikai rendszernek, Károlyi háborúellenességén és németellenességén alapuló tekintélye révén kapott 1918. október 31-én miniszterelnöki kinevezést József főhercegtől. Másnap azonban felmentést kért és kapott esküje alól, így független kormány elnökeként folytatta tevékenységét. Első feladata a veszített háború befejezése és a közrend helyreállítása volt, s ebben december elejéig valamennyi magyarországi politikai és társadalmi erő támogatta. Miután az utolsó Habsburg uralkodó lemondott, a törvényhozói hatalmat ideiglenesen gyakorló Nemzeti Tanács november 16-án proklamálta Magyarország új államformáját, a népköztársaságot. Károlyi azonban csak január 11-én fogadta el a köztársasági elnökséget a Nemzeti Tanács végrehajtó bizottságától. Az új kormányban egyre nagyobb befolyásra tettek szert a szociáldemokrata miniszterek és mindinkább politikai tényezővé vált a november végén alakult kommunista párt. Március 20-án az antant hatalmak nevében Vix alezredes jegyzékben követelte kelet-magyarországi területek kiürítését egészen a Tiszáig. A kialakult válságos helyzetben az események megelőzték Károlyi döntéseit. Nem tudott a szociáldemokrata és kommunista párt egyesüléséről, közös kormányalakítási döntésükről és nem próbálta megakadályozni a Tanácsköztársaság kikiáltását. Ezt követő passzivitását a Tanácsköztársaság támogatásaként is lehetett értelmezni, de igen gyakran kritikusan szemlélte az eseményeket és július 4-én elhagyta az országot. A forradalmak után, emigrációs éve alatt aktív szerepe a magyar politikában nem lehetett, a hazai elit döntéseit politikai rokon- és ellenszenvai nem tudták befolyásolni. 1946-ban egy demokratikus Magyarország kiépítésében bízva tért haza. A kommunista hatalomátvétel után rövid ideig követként szolgált a rendszert, de megismervén a rendszer önkényuralmi jellegét, a Rajk-per idején, 1949 októberében ismét az emigrációt választotta. Az 1950-es évek végétől írható le újra neve Magyarországon, az 1960-as években megindult levelezésének és írásainak kiadása, de elhagyták a baloldalt kritizáló megjegyzéseit. A kommunista propaganda olyan, „osztálykorlátain túllépő” politikust kívánt belőle faragni, aki jól beilleszthető a korabeli szocialista rendszerhez vezető progresszió fő vonulatába. A rendszerváltás óta személyét publicisztikai és politikai viták övezik, többen, akárcsak az 1919 utáni években, rá hárítják az első világháborút követő összeomlás, a kapituláció, a forradalmak és Trianon felelősségét. A vonatkozó tudományos kutatási eredmények alapján nem állapítható meg egyértelműen, hogy Károlyi Mihály munkássága közvetlenül kapcsolható-e a kommunista önkényuralmi rendszer megalapozásához és fenntartásához, létrehozásához és működtetéséhez.